

Ermenistan-Türkiye İlişkilerinde Uzlaşmaya Destek

Üç Aylık Genel Bakış(Özet)

Nisan – Haziran 2011

Üçüncü çeyrekte Ermenistan-Türkiye ilişkilerinin gidişatında neredeyse hiçbir değişiklik kaydedilemedi. Pozisyonlar daha da sertleşirken, karşılıklı kınama söylemleri 24 Nisan döneminde daha da etkin hale geldi. Haziran 2011'de parlamento seçimlerinde Recep Tayyip Erdoğan'ın partisinin yeniden seçilmesi, Türkiye-Ermenistan yaklaşması konusunda olumsuz yaklaşımları güçlendirdi. Analistlerin görüşlerine göre Erdoğan hükümeti Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin tam olarak normalleşmesini Dağlık Karabağ sorununun çözümüne endekslemeye devam edecektir. Aynı zamanda, 24 Haziran 2011 tarihinde Kazan görüşmelerinin ardından Türk tarafı Ermenistan sınırının açılmasına ilişkin Dağlık Karabağ sorununun çözümünü koşul haline getirmekten çekinmemektedir.

Ermenistan-Türkiye yaklaşması sürecinin mevcut durumu siyasi bir takım zorluklar ve kısıtlamalar yaratmış durumda. Avrasya Ortaklık Fonu (EPF) ve Konsorsiyum üyeleri proje faaliyetlerini ve bazı yaklaşımları yeniden formüle etmek, yeni projeler konusunda fırsat alanları belirlemek için kapsamlı ve orta vadeli ölçekte öz-değerlendirme yapacakları bir sürece girmişlerdir.

Üçüncü çeyrek boyunca, projenin farklı alanlarında ilerlemeye yardımcı etkinlikler gerçekleştirildi. Aşağıda bu etkinliklerden bazılarına yer verilmiştir, ancak faaliyetler bunlarla sınırlı değildir. Ermenistan Sanayiciler ve İşadamları Derneği (UMBA) ve Türk-Ermeni İş Geliştirme Konseyi (TABDC) tarafından Türkiye ve Ermenistan'da yapılan “ İş Dünyasındaki Fikir Önderleri” anket-araştırma çalışması tamamlandı ve ilk taslağı hazırlandı. Bu araştırma çalışmasının Ermenistan ve Türkiye'nin yanı sıra diğer yerel ve uluslararası işadamları tarafından incelenmesi ve stratejik planlama için kullanılması mümkün olacaktır. Erivan Basın Kulübü (YPC) ve İzmir Üniversitesi araştırma ekipleri iki taraftan medyanın önyargılarını araştıran çalışmaları Ermenistan ve Türkiye medyasında yer alan bakış açısını ve sorunlarını inceleyen çalışmanın ilk taslağı hazırlandı. Bu çalışma sayesinde, konu ile ilgilenenler ve basın konusunda araştırma yapanlar 2008-

2010 yıllarında Ermenistan ve Türkiye mediasında yer alan bakış açısını ve sorunları konularında birçok bilgiye ulaşabileceklerdir. Facebook sosyal paylaşım ağında "4. Dalga: Ermenistan-Türkiye" başlıklı sayfa "tek pencere" prensibiyle çalışmaya devam etmekte, "Ermenistan-Türkiye İlişkilerinde Uzlaşmaya Destek" programına destek vermekte ve katılımcıları yenilikler konusunda haberdar etmeye devam etmektedir.

Proje çerçevesinde Ermenistan ve Türkiye'de bulunan sivil toplum örgütleri temsilcileri arasında daha önce incelenmemiş çalışma alanları konulu araştırma çalışması da tamamlanmış ve ilk taslağı hazırlanmıştır. Bu araştırma çalışmasının sonucuna göre iki tarafın sivil toplum örgütleri arasındaki yakınlaşma iki ülke ilişkilerine ve uluslararası ilişkiler üzerine etki edebilecek niteliktedir. Avrasya Ortaklık Fonu (EPF) Ermenistan-Türkiye konusunda çalışmalar yürüten ve Ermenistan'da bulunan kuruluşların davet edildiği bir toplantı düzenlemiştir. Toplantı hazırlık çalışmalarına 20 kuruluş ve 50 temsilci katıldı. Toplantının temel amacı Ermenistan-Türkiye konusunda çalışmalar yürüten bu kuruluşlar arasında diyalogu güçlendirmektir. Önümüzdeki çeyrekte benzer bir toplantının Türkiye'de yapılması konusunda çalışmalara başlanacaktır.

2011 Mayıs ayında Yerkir Media TV ağı tarafından gerçekleştirilen ve Türk katılımcıların davet edildiği ikinci tartışma programı "talk show" yayınlanmış, böylece Ermeni toplum Türklerin fikirlerini/yorumlarını birinci ağızdan duyma şansı elde etmiştir. 2011 yılının Mayıs ayında "Ermenistan-Türkiye Politika ve Medya" tartışma yarışması yapıldı, bu etkinlik ön görülen Ermenistan-Türkiye Gazetecilik Ödülünün Erivan'da düzenlenen törenle Ermenistanlı galibe verilmesiyle son buldu. Avrasya Ortaklık Fonu(EPF) ve Anadolu Kültür derneğinin ortak çabaları sonucunda Ermenistan ve Türkiye'de 24 Nisan 2011 anma gösterilerini konu alan iki belgesel film çekildi. Anadolu Kültür filmin Nisan 2012'de Uluslararası İstanbul Film Festivali gibi uluslararası film festivallerinde gösterime girmesi için büyük çaba harcarken, ilk defa Türkiye'de sivil toplum ve medya açıkça soykırımı anma tartışmaları içinde bulunmuş oluyor. Türkiye-Ermenistan Sinema Platformu'nun (ATCP) çabalarıyla proje tarafından desteklenen diğer beş Ermenistan-Türkiye yapımı belgeseller 2011 yılının Nisan ayında ilk defa 31. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde yerel ve uluslararası izleyiciler teşrif ettiği, sinema salonunda gösterime girdi. Türkiye-Ermenistan Sinema Platformu'nun (ATCP) seçimi sayesinde bir başka Ermenistan-Türkiye ortak yapımı belgesel projesi için SATR projesinden 30.000 Dolar bütçe ayrıldı.

Avrasya Ortaklık Fonu (EPF) "Ermenistan-Türkiye açık kapılar" hibe programı kapsamında Türkiye ve Ermenistan'dan sivil toplum, medya ve ticaret alanındaki temsilcilerden 20'den fazla proje önerisi almıştır. Bu projeler uzlaşma sürecini yakından kuşkusuz olumlu etkileyeceklerinden dolayı çok önemsenmektedirler. "Ermenistan-Türkiye İlişkilerinde Uzlaşmaya Destek" projesinde Ermenistan-Türkiye açık kapı hibe programı seçim ekibi toplam değeri 90.000 Dolar olan beş projenin gerçekleştirilmesine karar vermiştir.

Kabul edilen projeler Ermenistan'da gerçekleştirilecek uluslararası çocuk filmleri festivaline Türkiye'den de katılımcı getirilmesine, Ermenistan ve Türkiye arasında yapılan ticaret için bir yardım ve danışma bürosu kurulmasına, Gümrü-Kars Ekonomik Forumu'nun düzenlenmesine, Türkiye'de yaşayan Ermeni dilli Hemşin halkı konulu araştırmaya ve Türkiye'ye çalışmak için giden Ermeni göçmenlerin yolculuklarını anlatan ve otobüste geçen belgesel filmin çekimini hedef almaktadırlar.

“Ermenistan-Türkiye İlişkilerinde Uzlaşmaya Destek” projesi Ermenistan-Türkiye arasındaki farklı projelere destek verirken, bu projelerin katılımcıları arasında iş birliğini ve diyalogu geliştirmeyi hedefliyor. Profesyonelleri geniş bir yelpazede bir araya getirerek, sivil toplum ve medya temsilcileri arasındaki bağların güçlenmesi Ermenistan-Türkiye ilişkilerinde uzlaşmaya gidilmesi açısından çok önemli bir kazanım. Bu durum göz önüne alınarak, 2011 yılının Mayıs ayında Erivan'da düzenlenmesi düşünülen “Ermenistan-Türkiye Politika ve Medya” toplantısının ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından desteklenen, Ermeni ve Türk gazetecilerin bir araya geleceği ve basın mensuplarının bir otobüs turu kapsamında Erivan'da birlikte olacakları etkinlikle aynı zamana denk getirilmesi düşünüldü. Böylece faaliyetlere katılanların sayısında artış gözlenirken aynı zamanda projeye Türkiye ve Ermenistan medyasında daha çok yer verilmiş oldu.

Önümüzdeki çeyrekte Türkiye'de politika ve medya konusunda tartışma programları düzenlenmesi, gazetecilik ödülü kazanan Türkiyeli gazeteciye ödülünün verileceği törenin hazırlanması, Erivan'da gerçekleşecek “Altın Kayısı” uluslararası film festivaline Türkiye-Ermenistan Sinema Platformu'nun (ATCP) önerdiği filmlerin ilk gösteriminin yapılması, Ermenistanlı ve Türkiyeli katılımcılar için seminerdersler düzenlenmesi hedeflenmektedir. “Ermenistan-Türkiye İlişkilerinde Uzlaşmaya Destek” programı kendi bünyesindeki faaliyetleri genel siyasi duruma göre sürdürmeye devam ederken, Ermenistan ve Türkiye halkları arasında diyalogu geliştirecek yeni fırsatlar aramaya devam edecektir.

USAID ve Konsorsiyum üyeleri iki tarafın sivil toplum gruplarının beraber çalışmasını, işadamları ve farklı uzmanlar arasında ortak ağlar ve işbirlikleri yaratılmasını, iki toplum arasındaki anlayış şekillenip gelişmesi, bölgesel barışın ve ekonomik entegrasyonun gelişmesi açısından Ermenistan-Türkiye arasındaki uzlaşma sürecini desteklemektedir.

Bu raporun içeriğinden Konsorsiyum sorumludur, Birleşik Devletler Uluslararası Gelişme Kurumu(USAID) ya da Amerika Birleşik Devletleri'nin görüşlerini yansıtmayabilir.